

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медіакультура

Другий (магістерський) рівень

Освітня програма 06 Журналістика та медіакомунікація

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від «1» грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Медіакультура
Викладач (і)	Шотурма Наталія Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	+380977695896
E-mail викладача	nataliia.shoturma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/bda78c1677a74b06428f
Консультації	Вт. 13.30-15.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є – уявлення про взаємовплив культури на мас-медіа, мас-медіа на культуру соціуму і культури спілкування суспільства з засобами масової комунікації в діахронічній і синхронічній практиці.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

- 1) розкрити зміст поняття медіакультури в контексті процесу модернізації суспільства, зокрема його інформатизації;
- 2) проаналізувати сутність впливу на медіакультуру різних соціальних інститутів і структур: міфології, ідеології, науки, класичної спадщини та сучасних віянь, релігії, художньої культури;
- 3) розглянути співвідношення медіакультури (як культури масової, тиражованої, повсякденної) з культурою високою (елітарною) у продукуванні й підтримці духовних цінностей;
- 4) показати роль медіакультури як посередника у взаємодії між владою і суспільством, соціумом й особистістю, різними спільнотами та соціальними групами;
- 5) визначити характер змін, які відбуваються в нашому суспільстві, розглянути зв'язок цих процесів з модернізацією в цілому;
- 6) розглянути соціокультурні фактори, що впливають на трансформацію медіасередовища й медіапростору: інформаційно-комунікаційні технології, медіаринок, створення єдиного (глобального) інформаційного простору, роль медіаменеджменту та нову роль журналістики, медіакритики тощо;
- 7) з'ясувати значимість медіаосвіти, яка сприяє не тільки росту медіаграмотності, але й соціалізації особистості.

Основними **цілями** дисципліни є:

розвинути у студентів вміння аналізувати текст і ситуації професійного спілкування з погляду дотримання етичних комунікативних норм та принципів неупередженості у викладі фактів. Дисципліна охоплює теми культури інтерпретацій, зокрема культури критики й дискусії-діалогу. Головним результатом при вивченні курсу є оволодіння методиками оцінки медіакомунікативних явищ і вміння використовувати норми й стандарти у процесі творення текстів та редагування.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни - 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	061 Журналістика медіакомунікація	1	вбірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Медіакультура як навчальна дисципліна. Предмет і завдання навчальної дисципліни та практичне значення для професійної підготовки журналістів. Медіагенезис. Медіакультура як знакова система. Соціальні функції медіакультури.	2	2	10
Тема 2. Медіакультура як феномен епох модерну і постмодерну. Культура модерну. Медіаінновації індустріального суспільства. Кінематограф у просторі медіакультури. Культура постмодерну.	2	2	10
Тема 3. Медіакультура і міфи ХХ століття. Міф як базисний феномен медіакультури. Міфологізація преси. Міфотворчість у кіно. Телебачення як фабрика міфів.	2	4	10
Тема 4. Медіаменеджмент як інтеграційна система. Медіаменеджмент як феномен управлінської культури інформаційної епохи. Медіаполітика держави і права основа медіа менеджменту. Інтернет та електронний менеджмент. Інновації аудіовізуального менеджменту.	2	4	10
Тема 5. Медіавіртуальність. Виклики інформаційної епохи. Інформаційна епоха. Інформаційне суспільство. Глобалізм як реальність інформаційної епохи. «Демасифікація» масмедіа (Е. Тоффлер) – наслідок інформатизації. Аудіовізуальна культура як основа ЗМК в інформаційну епоху. Телекратія: кваліфікація поняття. Кліп-культура та механізми її маніпулятивного впливу на масову свідомість.	2	2	10
Тема 6. Медіапродукція. Медіатекст. Медіамова.	2	4	10

<p>Поняття «медіатекст». Основні категорії медіатексту. Типологія медіатекстів. Методи дослідження медіатекстів. Медіатекст друкованих ЗМІ: жанрово-стилістичний аспект. Жанрова і прагматистична специфіка телевізійного та радійного текстів. Специфіка вебмедіатексту. Прагмалінгвістичні особливості рекламного тексту і специфіка його редагування. PR-текст як різновид медіатексту. Медіакультура як здобуте в процесі споживання медіапродукції надбання особистості у формі знань, умінь, навичок. Медіаспоживач. Медіакомпетентність. Медіаосвіта як комплексний процес, що базується на методиках різних наукових дисциплін. Основні теорії та концепції медіаосвіти. Система понять медіаосвіти. Функції медіаосвіти. Аналіз зарубіжного досвіду медіаосвіти. Вітчизняна модель медіаосвіти. Медіаграмотність.</p>			
Загальна	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Поточне опитування, тестування та самостійна робота - 55 балів. Контрольна робота – 15 балів. Реферат – 10 балів. Підсумкова письмова робота (залік) – 20 балів. Загальна кількість – 100 балів.</p>			
	Оцінка в балах	Оцінка національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	A	зараховано
	80-89	добре	B	
	70-79		C	
	60-69		D	
	50-59	задовільно	E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F		

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, реферату, тестування. Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 15-20 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання: 1) змісту питань планів практичних занять. Для цього необхідно готувати конспекти практичних занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей; 2) індивідуальної роботи; 3) підсумкової контрольної роботи.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю (залік). Форма здачі (комбінована).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності регулюється Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (http://surl.li/dhrfg) та Кодексом честі університету (http://surl.li/emmg1).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Спілкування з викладачами здійснюється під час консультаційних годин (або за попереднім погодженням із викладачем). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями.</p>
Відвідування занять	<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Відвідування лекцій та практичних занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)</p> <p>Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни.</p>

8. Рекомендована література

Основна

1. Кліффорд Крістіанс, Марк Факлер, Кеті Бріттен Річардсон, Пеггі Крешел, Роберт Вудз-молодший. Медіаетика: практичні випадки та моральні міркування. Львів: Вид-во УКУ, 2014. 592 с.
2. Крецу І. Н., Гузун М., Василик Л. Підручник з крос-медіа. URL: <https://issuu.com/victoryshe/docs/crossmedia>
3. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. URL: <https://www.slideshare.net/DonbassFullAccess/ss-113689262>
4. Методологія оцінки професійності та відповідальності онлайн-медіа. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiia-otsinky-profesiynosti-ta-vidpovidal-nosti-onlayn-media-i28289>
5. Журналіст і (не)безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL: <https://imi.org.ua/books/zhurnalist-i-ne-bezpeka-posibnyk-dlya-zhurnalistiv-yaki-pratsuyut-v-ne-bezpechnyh-umovah-i1913>
6. Журналіст у соціальних мережах. Рекомендації для медіа. URL: <https://imi.org.ua/advice/zhurnalist-u-sotsialnyh-merezhah-rekomendatsiyi-dlya-media-i31209>
7. Медіа як посередник у конфліктах. URL: <https://medialab.online/news/kursconflict/>
8. Міжнародні та національні стандарти свободи слова в Інтернеті. URL: <https://www.ppl.org.ua/bibliotech/posibnik-zmist-vstup>
9. Новий правопис: повний текст та основні зміни. URL: <https://osvitoria.media/experience/novuj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/>
10. Павлюк Л. Риторика, ідеологія, персвазивна комунікація. Львів: ПАІС, 2007. 172 с.
11. Павлюк Л. Трофеї меметичних воєн: маркери пропагандистських фейків і факти як контрфейми. 2019. URL: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/2019/pavlyuk-trofei-memetychnyh-voen.htm?fbclid=IwAR28n6Dr1lhvsbiiZrjLxzbk0A6M85IYjscbI67V1OcGmy0jOeheehz9wHU>
12. Пригорницька О. Фейкова інформація в соціальних медіа: виявлення, оцінка, протидія. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3493:fejkova-informatsiya-v-sotsialnikh-media-viyavlennya-otsinka-protidiya&catid=81&Itemid=415
13. Проблеми суспільної безпеки в процесі розвитку соціальних мереж. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1745:problemi-suspilnoj-i-bezpeki-v-protsesi-rozvitku-sotsialnikh-merezh&catid=78&Itemid=412
14. Рижко, О. М. Плагіат як соціальнокомунікаційне явище : монографія. Київ : Паливода А. В., 2017. 387 с.
15. Фейки як інструмент впливу на вибори. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/fake_news_fin_full_clean.pdf
16. Facebook CEO Zuckerberg speaks at Georgetown University. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2MTpd7YOnyU>
17. *Kenwright B.* Virtual Reality: Ethical Challenges and Dangers. URL: <https://technologyandsociety.org/virtual-reality-ethical-challenges-and-dangers/>
18. O'Regan, C. Hate Speech Online: an (Intractable) Contemporary Challenge. URL: <https://academic.oup.com/clp/article/71/1/403/5258889>
19. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навч. посіб. / Баришполець О. Т. та ін. ; за ред. Л. А. Найдьонової Л. А., О. Т. Баришпольця. Київ : Міленіум, 2010.
20. Медіаосвіта та медіаграмотність / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; за наук. ред. В. В. Різуна : підручник. Київ : Центр вільної преси, 2012.
21. Зражевська Н.І. Розуміння медіакультури: комунікація, постмодерн, ідентичність, ідеології, медіа контроль : монографія. Черкаси : Видавець Ю. Чабаненко, 2012.

22. Кавалеров А. А. Цінність в соціокультурній трансформації. Одеса : Астропринт, 2001.
23. Кузнецова О. Д. Ціннісно-етичне регулювання журналістської діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук : 10.01.08. Київ : 1999.
24. Кузнецова Т. В. Аксиологічні моделі мас-медійної інформації : монографія. Суми : Університетська книга, 2010.
25. Лисинюк М. В. Медіакультура: сутнісні особливості і функції. Питання культурології. 2020. №36. С. 38-48.
26. Шендеровський К. С. Соціальна освіта та соціальні комунікації : тексти лекцій. Київ : Вид-во Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, 2011.
27. Типологічні аспекти системності сучасної української мас-медійної термінології. «Проблеми української термінології» : зб. наук. пр. 2010. С. 97-99.

Допоміжна

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні : монографія. К., 2011. 319 с.
3. Єлісєєв Ю. П. Культура і техніка мовлення в тележурналістиці . Стиль і текст. К., 2001. Вип. 2. С. 168-178.
4. Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної . Українська мова. 2010. № 1. С. 82-87.
5. Трищук О. В., Фіголь Н. М. Словник помилкового слововживання в сучасних медіа. Київ : Політехніка, 2015. 300 с.

Інформаційні ресурси

1. URL: <http://classics.mit.edu/Aristotle/rhetoric.html> .
2. URL: <http://www.stanford.edu/dept/english/courses/sites/lunsford/pages/defs.htm>.
3. Комісія з журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/>.
4. Спілка журналістів України. URL: <https://nsju.org/>.

Наталія Шотурма,
доцент кафедри журналістики